

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

Čtyřletý studijní cyklus (1. až 4. roč.) a vyšší stupeň osmiletého cyklu (kvinta až oktáva)

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Základy společenských věd (nadále ZSV) je utvořen ze vzdělávacích oblastí Člověk a společnost a Člověk a svět práce, realizuje se především ve vzdělávacích oborech Občanský a společenskovědní základ a Člověk a svět práce.

Mezi hlavní cíle předmětu ZSV patří seznámení žáků se základy různých společenskovědních oborů, jež povede k vytvoření komplexního pohledu žáků na svět, k utváření realistického pohledu na skutečnost, k orientaci ve společenských jevech. Předmět rozvíjí a rozšiřuje poznatky zejména v oblastech psychologie, sociologie, politologie, práva, ekonomie včetně finanční gramotnosti, filosofie, religionistiky a etiky. Žák získává nové vědomosti o podstatě lidské psychiky, o společnosti, věnuje se hlavním otázkám fungování státu, politiky a demokracie, posiluje své právní vědomí, seznamuje se se základy hospodářské politiky, se základními pojmy z mikroekonomie a makroekonomie, v dějinách filosofie hledá názory blízké své přirozenosti, získá základní přehled o náboženské situaci ve světě i v ČR a povědomí o způsobech etické argumentace s důrazem na bioetiku. Důležitou součástí předmětu je také rozvoj sociálních a občanských dovedností.

Vzhledem k naplnění hlavních cílů vyučovacího předmětu probíhá výuka jednak tradiční metodou výkladu, jednak metodami, které napomáhají formování žákovských postojů, názorů, rozvoji vlastní osobnosti, tj. například diskuse, psychosociální hry, skupinová práce, besedy, exkurze a návštěvy různých zařízení a institucí (Parlament ČR, okresní soud, obecní úřad, banka atd.). Učitel také klade důraz na mezipředmětové vztahy – historické souvislosti, tradice a kulturní dědictví a vede žáky k diskusím na aktuální témata.

Organizační a časové vymezení

Hodinová dotace předmětu odpovídá studijnímu plánu: 2 – 2 – 2 – 2; tedy 2 hodiny týdně v prvním ročníku a kvintě, ve druhém ročníku a sextě, ve třetím ročníku a septimě i ve čtvrtém ročníku a oktávě. Na povinný předmět navazuje volitelný dvouletý seminář ve 3. a 4. ročníku s hodinovou dotací 2 hodiny týdně nebo volitelný jednoletý seminář ve 4. ročníku s hodinovou dotací 2 hodiny týdně.

Realizovaná průřezová témata a mezipředmětové vztahy

V průběhu vzdělávání jsou začleněna průřezová témata Osobnostní a sociální výchova (OSV), Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS), Multikulturní výchova (MKV), Mediální výchova (MV) a Environmentální výchova (EV). Jejich vstupy jsou spolu s mezipředmětovými vazbami konkretizovány v obsahu vzdělávacího předmětu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Vycházejí z obecných zásad stanovených RVP pro gymnázia a ŠVP. Pro vzdělávací obor Základy společenských věd jsou konkretizovány takto:

Kompetence k učení

- učitel vytváří modelové situace, při nichž mohou žáci aplikovat své znalosti a občanské dovednosti
- učitel vede žáky ke sběru informací, např. o společenském problému, z různých zdrojů a učí je správně interpretovat a porovnávat
- učitel motivuje žáky k sebevzdělávání pomocí sledování aktuální politické a společenské situace (televize, noviny, internet)
- žáci jsou vedeni k uvědomění si svých schopností argumentovat

Kompetence k řešení problému

- učitel žákům pomáhá interpretovat různé společenské a společenskovědní problémy
- učitel uvádí žákům příklady, kde mohou využívat znalosti z jiného předmětu, např. využití dějepisných souvislostí pro pochopení současnosti
- učitel motivuje žáky k úvahám o společenskovědních jevech a problémech
- žák zdokonaluje svoji schopnost vnímat problémy v širších souvislostech a dostane prostor, aby představil svoji hypotézu

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky ke kladení jasných, srozumitelných dotazů, k obhajobě vlastního názoru, k hledání argumentů a protiargumentů
- učitel vytváří prostor pro diskusi a prostor pro modelové situace, v nichž žák nacvičuje vhodné způsoby chování a různé způsoby komunikace

Kompetence sociální a personální

- učitel seznamuje žáky s různými způsoby sebereflexe, sebepoznání, podporuje jejich osobnostní rozvoj a rozvíjí jejich sebevědomí
- učitel motivuje žáky k zamyšlení nad osobními morálními hodnotami a pravidly v porovnání s pravidly a hodnotami jiných kultur
- žák se přizpůsobuje měnícím se životním a pracovním podmínkám a podle svých schopností a možností je aktivně ovlivňuje
- žák projevuje zodpovědný vztah k vlastnímu zdraví i ke zdraví druhých
- žák se rozhoduje na základě vlastního úsudku, odolává společenským i mediálním tlakům

Kompetence občanské

- učitel vytváří modelové situace, v nichž si žáci osvojují hraní různých rolí, s kterými se mohou v budoucím životě setkat
- učitel vytváří příležitosti, aby si žáci mohli osvojit praktické zkušenosti v mezilidských vztazích, např. ochrana lidských práv
- žák je motivován, aby sledoval aktuální situaci v oblasti politické, ekologické, sociální či ekonomické, dostává příležitost k diskusi
- žák se chová zodpovědně v krizových situacích a v situacích ohrožujících život a zdraví, poskytne pomoc druhému člověku

Kompetence k podnikavosti

- učitel motivuje žáky, aby rozvíjeli svůj osobní i odborný růst
- žák získává a vyhodnocuje informace o vzdělávacích a pracovních příležitostech, využívá dostupné zdroje
- žák posuzuje a hodnotí rizika související s rozhodováním v reálných životních situacích
- žáka chápe podstatu a principy podnikání, zvažuje možná rizika, vyhledává a posuzuje příležitosti k uskutečnění podnikatelského záměru s ohledem na své předpoklady a realitu tržního prostředí

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

Výuka žáků se SVP vychází z obecných zásad stanovených školním vzdělávacím programem. Ve vyučovacích hodinách v předmětu ZSV nabízí vyučující žákům konzultace a individuální přístup. Tempo výuky je diferencováno tak, aby měli žáci se SVP dostatek času na zapsání hlavních bodů poznámek, na přípravu a promýšlení odpovědi při ústním i písemném zkoušení. Jako motivační prvek pro žáky se SVP lze využít referáty a prezentace na téma jim blízké. Do výuky lze začleňovat i skupinovou práci v heterogenních skupinách (tj. ve skupinách, kde jsou žáci s rozdílnými schopnostmi a s rozdílným nadáním). V případě potřeby a po konzultacích s pracovníky pedagogicko-psychologické poradny pro žáky se SVP vyučující vypracuje plán pedagogické podpory (PLPP) nebo individuální vzdělávací plán žáka (IVP).

Vzdělávání mimořádně nadaných žáků

Výuka žáků mimořádně nadaných vychází z obecných zásad stanovených školním vzdělávacím programem. Ve vyučovacích hodinách v předmětu ZSV je kladen důraz na individuální přístup vyučujících k nadaným žákům tak, aby se jejich talent co nejvýrazněji rozvíjel. Žáci mají např. prostor k rozvíjení právního vědomí, kromě běžných materiálů jsou jim doporučovány další studijní materiály, konzultace s vyučujícími. Mimořádně nadaní žáci se mohou účastnit soutěží republikového i evropského rozsahu, olympiád (Ekonomická olympiáda) a dalších projektů s tematikou ZSV. Pravidelně se účastní Evropského parlamentu mládeže, workshopů Staň se diplomatem, Staň se tvůrcem evropské politiky, Rozhoduj o Evropě, dále mohou využívat i výměnné zahraniční pobyty a studium v zahraničí. Nadaným žákům je dále doporučováno účastnit se středoškolské odborné činnosti, popř. seminářů a akcí, které pořádají vysoké školy či jiné organizace. V případě potřeby bude vyučující spolupracovat na tvorbě IVP pro mimořádně nadaného žáka.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

ZSV – 1. ročník			
Vzdělávací oblast Člověk a společnost: člověk jako jedinec, člověk ve společnosti			
Hodinová dotace – 2 hodiny týdně			
Očekávané výstupy z RVP	Školní očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka - porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života; vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví - porovná různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení - využívá získané poznatky při sebepoznání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace - na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnávání se s náročnou životní situací 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem psychologie, její význam; vyjmenuje metody užívané v psychologii - objasní vznik psychologie jako vědy - rozliší jednotlivé psychologické směry - vysvětlí, co řeší jednotlivé psychologické disciplíny - rozliší chování od prožívání - vysvětlí pojmy vědomí a nevědomí v rámci psychiky člověka - rozliší biologickou, sociální, vývojovou determinaci psychiky - objasní činnost ve vztahu k rozvoji psychiky jedince - objasní pojem osobnost - rozliší jednotlivé druhy vlastností osobnosti a uvede různá pojetí typologií osobnosti - uvede klady a zápory působící a ovlivňující vývoj osobnosti - porovná osobnost a její schopnosti v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí hlavní problémy, témata /úkoly / v jednotlivých obdobích - definuje náročnou životní situaci; rozliší sociální konflikt, stres, deprivaci, frustraci; - zhodnotí různé způsoby vyrovnání se 	<p>PSYCHOLOGIE</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojem, význam a metody - psychologie jako věda - dimenze psychiky - základní psychologické směry <ul style="list-style-type: none"> o hlubinná psychologie o behaviorismus o humanistické směry - psychologické disciplíny - psychické jevy - psychické stavy <ul style="list-style-type: none"> o pozornost o emoce o NŽS - psychologie osobnosti: <ul style="list-style-type: none"> o paměť o učení o charakter o motivace o představitost 	<p>Filosofie – pohled na duši člověka v různých historických etapách</p> <p>Bi – nervová soustava, mozek, genotyp, chromozomální aberace, smyslové orgány</p> <p>Ch – psychofarmaka, léčiva, opiáty</p> <p>ČJ a cizí jazyky – řeč, komunikace</p> <p>D – souvislosti s historickými událostmi (např. období II. sv.v.)</p> <p>Speciální pedagogika – logopedie</p> <p>M – maticová algebra v metodologii, statistika, deskriptivní geometrie</p> <p>Fy – fyzikální jevy působící na psychiku člověka</p> <p>EV – zejména při formování vlastností charakteru, aktivačně motivačních vlastností (postoje, hodnotové orientace)</p>

<p>- uvědomuje si význam sociologie pro člověka</p> <p>- seznamuje se s vývojem společnosti ze sociologického hlediska</p> <p>- respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin</p> <p>- objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích</p>	<p>s těmito situacemi; vyjmenuje zásady duševní hygieny</p> <p>- rozliší jednotlivé typy psychických procesů</p> <p>- vysvětlí proces vnímání / rozliší od čítí /;</p> <p>- vysvětlí proces představivosti, fantazie; objasní vztah mezi myšlením a řečí, rozliší myšlenkové operace, uplatní různé způsoby řešení problémů</p> <p>- vysvětlí procesy paměti + uvede souvislost s učením, kde rozliší různé druhy učení a metody, zhodnotí efektivitu těchto metod v různých situacích; vysvětlí úlohu duševní hygieny při učení</p> <p>- uvede základní znaky emocí; klasifikuje city z hlediska stálosti a intenzity a z hlediska vývojového v chování osob rozliší individuální rozdíly mezi lidmi</p> <p>- vysvětlí stav pozornosti, její druhy a vlastnosti</p> <p>- posoudí její vliv na zmíněné psychické procesy</p> <p>- vysvětlí pojem sociologie</p> <p>- vysvětlí postavení člověka ve společnosti</p> <p>- rozliší pojmy socializace a resocializace</p> <p>- dokáže rozlišit a charakterizovat určité sociální skupiny, typy rodiny</p> <p>- posuzuje, jaký vliv má na člověka členství v sociální skupině</p> <p>- umí vysvětlit pojem gender, doloží konkrétními příklady</p> <p>- vysvětlí postavení žen ve společnosti</p> <p>- seznámí se s osobnostmi sociologie a jejich přínosem pro naši společnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ vnímání ○ fantazie ○ temperament ○ schopnosti ○ inteligence <p>- vývojová období člověka</p> <p>- faktory podílející se na vývoji osobnosti</p> <p>- etapy vývoje jedince (Piaget)</p> <p>- mechanismy fungování a vývoje osobnosti</p> <p>- komunikace, socializace, asertivita</p> <p>SOCIOLOGIE</p> <p>- sociologie jako věda</p> <p>- sociální skupina</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ rodina ○ sociometrie (Moreno) ○ mobilita ○ sociální role <p>- sociální stratifikace</p> <p>- sociální struktura</p> <p>- výzkum</p> <p>- gender (Money)</p> <p>- hlavní osobnosti české sociologie (Masaryk, Beneš, Bláha - funkcionalismus, Fischer - strukturalismus, Král – pozitivismus, Chalupný)</p> <p>- hlavní osobnosti světové sociologie (Comte, Spencer, Pareto, Durkheim)</p>	<p>Filosofie – pohled na společnost v různých historických etapách</p> <p>Bi – nervová soustava, mozek</p> <p>M – statistika, deskriptivní geometrie</p> <p>D – etapy historického vývoje společnosti</p> <p>Politologie – stát a společnost</p>
--	--	---	---

ZSV – 2. ročník Vzdělávací oblast Člověk a společnost: občan ve státě, občan a právo, mezinárodní vztahy a globální svět Hodinová dotace – 2 hodiny týdně			
Očekávané výstupy z RVP	Školní očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
Žák: – rozlišuje a porovnává historické i současné typy států (forem vlády) – rozlišuje a porovnává funkce a úkoly orgánů státní moci ČR – objasní podstatu a význam politického pluralismu pro život ve státě, uvede příklady politického extremismu a objasní, v čem spočívá nebezpečí ideologií	Žák: – definuje základní politologické pojmy – vysvětlí politický systém – porovná programy vybraných politických stran – objasní funkci politické koalice a opozice	Politologie – politologie jako věda – politika a její chápání – politický systém – politické strany	D – historické události, vznik prvních nejstarších států Psy – morální hodnoty člověka Filosofie – formy vlády MV – ideologie
– rozlišuje složky politického spektra, porovnává přístupy vybraných politických seskupení k řešení různých otázek a problémů každodenního života občanů	– rozliší a porovná historické a současné typy států – charakterizuje vybrané formy států, uvede podstatné znaky – vyjmenuje a pozná státní symboly – uvede příklady nabytí a pozbytí občanství	Stát – pojetí státu a teorie vzniku státu – znaky států – typy a formy států – státní symboly – stát a národ – státní občanství ČR	Z – národ, národnostní menšiny VMEGS – žijeme v Evropě OSV – komunikace MV – praxe z denního života EV – globalizace a životní prostředí
– uvede příklady, jak může občan přispívat k řešení záležitostí týkajících se veřejného zájmu	– vyloží podstatu komunálních a parlamentních voleb – charakterizuje volební právo v ČR – rozliší volební systémy v ČR, objasní jejich principy – uvede příklady, jak může občan v demokratickém zřízení ovlivňovat politické dění v obci a ve státě – vysvětlí význam referenda	Volby – volební právo – volební systémy	D – volby ve starověkém Řecku a Římě M – procenta
– vyloží podstatu demokracie, odliší ji od nedemokratických forem řízení sociálních skupin a států, porovná postavení občana v demokratickém a totalitním státě	– objasní význam slova demokracie, uvede a vysvětlí základní demokratické otázky – uvede a vysvětlí znaky demokratického právního státu	Demokracie – vysvětlení a pojetí demokracie – formy demokracie – demokratický právní stát	Psychologie – komunikační schopnosti, motivace Sociologie – konflikty Filosofie – obhajoba demokracie Etika – etické normy a právo

<p>– vymezí, jakou funkci plní ve státě ústava a které oblasti života upravuje</p>	<p>– zhodnotí funkci ústavy pro fungování státu – popíše vývoj ústavnosti v českých zemích – podrobněji charakterizuje jednotlivé hlavy Ústavy ČR</p>	<p>Ústava – rozlišení, druhy ústav – český ústavní vývoj – Ústava ČR, rozbor jednotlivých hlav</p>	<p>D – historické formy a uspořádání jednotlivých států</p>
<p>– obhajuje svá lidská práva, respektuje lidská práva druhých lidí a uvážlivě vystupuje proti jejich porušování</p>	<p>– vysvětlí, jak občan může obhajovat svá práva</p>	<p>Listina základních práv a svobod – rozlišení jednotlivých skupin práv a jejich charakteristika</p>	<p>EV – vztah člověka k životnímu prostředí OSV – komunikace, spolupráce MKV – sociokulturní rozdíly, extrémismus MV – vliv médií na společnost a člověka, příklady z denní praxe</p>
<p>– objasní, v čem spočívá odlišnost mezi morálními a právními normami – vysvětlí odlišnost v postihu při porušení morálky a práva – odůvodní účel sankcí při porušení právní normy – objasní rozdíl mezi fyzickou a právní osobou</p>	<p>– definuje základní právní pojmy – orientuje se v základních právních otázkách, s nimiž se může v běžném životě setkat</p>	<p>Právo – základy práva, základní právní pojmy – právní a morální normy – právní subjektivita – způsobilost k právním úkonům</p>	<p>D – římské právo OSV, VMEGS – hodnoty a úcta k právnímu státu</p>
<p>– popíše možné příčiny a důsledky dlouhodobé izolace některých států od ostatních zemí – uvede příklady činnosti některých významných mezinárodních organizací a posoudí jejich vliv na chod světového společenství, zhodnotí význam zapojení ČR – objasní důvody evropské integrace, posoudí její význam pro vývoj Evropy</p>	<p>– vysvětlí pojem státní suverenity – popíše různé nástroje mezinárodních vztahů – zhodnotí výhody a nevýhody členství v mezinárodních organizacích, zejména v Radě Evropy, OSN, NATO</p>	<p>Mezinárodní vztahy – mezinárodní organizace – mezinárodní ekonomická integrace – ČR a její postavení v mezinárodních vztazích</p>	<p>Z – demografické ukazatele jednotlivých států Cizí jazyky – kulturní odlišnosti a zvláštnosti vybraných států M – statistické údaje MKV – sociokulturní rozdíly OSV – komunikace, spolupráce</p>

ZSV – 3. ročník Vzdělávací oblast Člověk a společnost: občan ve státě – právo Vzdělávací oblast Člověk a svět práce: tržní ekonomika, úloha státu v ekonomice, finanční gramotnost, trh práce, profesní orientace Hodinová dotace – 2 hodiny týdně			
Očekávané výstupy z RVP	Školní očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
Žák: – vymezí podmínky vzniku a zániku důležitých právních vztahů – uvědomuje si možné důsledky neznalosti právních předpisů – rozlišuje, jaké případy se řeší v občanském soudním řízení a jaké v řízení trestním – rozlišuje náplň činnosti základních orgánů právní ochrany – ve svém jednání respektuje platné právní normy	Žák: – aplikuje naučené poznatky na konkrétní příklady z právní praxe – ve svém jednání respektuje platné právní normy	Právo – právní řád, právní předpisy – právní vztahy a účastníci právních vztahů	D – vznik státu a práva Z – různé typy států, současné typy států ČJ – forma nejstarších právních dokumentů, formulář, žádost OSV – sociální komunikace, morálka všedního dne, spolupráce a soutěž MKV – vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí EV – člověk a životní prostředí MV – účinky mediální komunikace Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – geopolitický profil Evropy
– objasní, proč je státní moc v ČR rozdělena na tři nezávislé složky	– rozlišuje jednotlivá stadia ve vývoji naší ústavy – podrobně charakterizuje jednotlivé hlavy naší současné ústavy – zná obsah Listiny základních práv a svobod – pochopí význam Zákona o bezpečnosti ČR	Vybrané kapitoly z jednotlivých právních odvětví: Ústavní právo – český ústavní vývoj – Ústava ČR – Listina základních práv a svobod – Zákon o bezpečnosti ČR	D – vývoj ústavnosti v českých zemích (Habsburská monarchie, První republika, ...)
– uvede okruhy problémů, s nimiž se může občan obracet na jednotlivé instituce státní správy	– zná mechanismy správního práva – popíše průběh správního řízení – dokáže definovat přestupek a vyjmenuje druhy přestupků	Správní právo – územní členění ČR – správní řízení – přestupky	ČJ – dotazník, žádost, formulář Z – různé regiony OSV – poznávání a rozvoj vlastní osobnosti
– objasní rozdíly mezi trestním právem hmotným a procesním	– vymezí podmínky trestní odpovědnosti – rozlišuje mezi přestupkem a trestným	Trestní právo – podmínky trestní odpovědnosti	IVT – vyhledávání různých právních předpisů

<ul style="list-style-type: none"> – objasní pojem trestný čin a přestupek – objasní průběh trestního řízení a průběh občanského soudního řízení 	<ul style="list-style-type: none"> činem – uvede typy trestných činů – uvede druhy trestů a typy ochranných opatření – zhodnotí funkci a účel trestů a ochranných opatření – objasní funkci orgánů činných v trestním řízení – rozlišuje mezi pachatelem, obviněným a obžalovaným – rozlišuje mezi výpisem z trestního rejstříku a opisem trestního rejstříku 	<ul style="list-style-type: none"> – trestné činy – tresty a ochranná opatření – trestní řízení – rejstřík trestů 	<p>OSV – sociální komunikace MV – vliv médií</p>
<ul style="list-style-type: none"> – popíše podmínky, práva a povinnosti spjaté s manželstvím a rodičovstvím 	<ul style="list-style-type: none"> – objasní principy rodinného práva – vymezí podmínky vzniku a zániku manželství – rozlišuje formy náhradní rodinné výchovy 	<p>Rodinné právo</p> <ul style="list-style-type: none"> – manželství, jeho vznik a zánik, rozvod – náhradní rodinná péče – vztahy v rodině 	<p>Psy – motivace, city, vůle, charakter OSV – komunikace MKV – mezinárodní humanitární organizace, solidarita</p>
<ul style="list-style-type: none"> – objasní pojem práva věcná a práva závazková – dokáže vysvětlit základní pojmy spojené s vlastnickým právem – vytvoří jednoduché smlouvy – rozlišuje mezi děděním a dědictvím 	<ul style="list-style-type: none"> – objasní pojem vlastnictví a spoluvlastnictví – vymezí pojem vlastnické právo – objasní pojem věc hmotná, nehmotná – dokáže rozlišit jednotlivé druhy věcí a uvede příklady – vysvětlí principy dědění a uvede možnosti dědického práva – dokáže vytvořit jednoduché smlouvy – vymezí podmínky vzniku a zániku závazků – uvede nejběžnější typy závazků 	<p>Občanské právo</p> <ul style="list-style-type: none"> – vlastnictví, spoluvlastnictví – majetek, jeho rozlišování a druhy – dědění a dědictví – smlouvy a druhy smluv – závazky, jejich vznik a zánik 	<p>MV – extrémismus EV – globální spotřeba OSV – právní vědomí</p>
<ul style="list-style-type: none"> – zná podstatná ustanovení pracovního práva a Zákoníku práce 	<ul style="list-style-type: none"> – rozlišuje základní pracovně právní vztahy – ví, jak lze uzavřít pracovní poměr – rozlišuje různé možnosti ukončení pracovního poměru – uvědomuje si svá pracovní práva – objasní, kdo má jakou odpovědnost v pracovním procesu 	<p>Pracovní právo</p> <ul style="list-style-type: none"> – pracovní poměr, vznik, změna a zánik pracovního poměru – pracovní smlouva – pracovní podmínky – odpovědnost za škodu v pracovně právních vztazích 	<p>Bi – životní cyklus člověka Psy – schopnosti, dovednosti ČJ – žádost, životopis, motivační dopis M – procenta OSV – sociální komunikace EV – lidské aktivity a problémy životního prostředí</p>

<ul style="list-style-type: none"> – definuje a rozlišuje základní ekonomické pojmy – vyjadřuje svůj názor na faktory ovlivňující úspěch výrobku na trhu, uvádí a hodnotí své argumenty – posoudí výhody a rizika podnikání v porovnání se zaměstnáním – vyhledává informace o možnostech zaměstnání na českém i evropském trhu – rozhodne, jak naložit s finančními prostředky, posoudí možnosti investování 	<ul style="list-style-type: none"> – rozlišuje mezi pojmy ekonomie a ekonomika – objasní principy fungování trhu, princip nabídky a poptávky – vysvětlí tvorbu ceny na trhu – objasní funkci ČNB – orientuje se v základních právních normách týkajících se podnikatelské činnosti – posoudí možnost využívání moderních forem bankovních služeb 	<p><u>Ekonomie a ekonomika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – základní ekonomické pojmy: ekonomie, ekonomika, ekonomické potřeby, statky a služby, základní ekonomické otázky – trh, nabídka a poptávka – cena a faktory ovlivňující cenu – inflace – hospodářská soutěž 	<ul style="list-style-type: none"> OSV – spolupráce a soutěž MV – ideologie MKV – mezinárodní humanitární organizace EV – člověk a životní prostředí, ekologická stopa VMEGS – globální problémy, jejich příčiny a důsledky, globální spotřeba, nadnárodní společnosti D – kapitalistická společnost
<ul style="list-style-type: none"> – definuje a rozlišuje základní pojmy finanční gramotnosti – uvědomí si výhodu existence peněz – uvědomí si vliv inflace na úspory a dluhy – pochopí zásady bezpečného platebního styku – posoudí výhody a rizika jednotlivých druhů platebního styku – dokáže stanovit optimální úroveň ceny – orientuje se v příjmech pracovních a portfoliových – orientuje se v osobním a domácím rodinném rozpočtu – rozhodne, jak naložit s finančními prostředky – orientuje se na trhu finančních institucí 	<ul style="list-style-type: none"> – rozlišuje mezi pojmy finanční, peněžní, cenová a rozpočtová gramotnost – objasní základní funkce peněz – vysvětlí obtíže nepeněžní směny a z toho plynoucí platby prostřednictvím peněz – orientuje se v různých způsobech placení – dokáže přepočítat peníze z jedné měny do jiné měny – objasní rozdíl mezi kreditní a debetní platební kartou – pochopí zásady bezpečného platebního styku – uvede příklady praní špinavých peněz – orientuje se ve vlastních příjmech a výdajích – dokáže sestavit osobní rozpočet příjmů a výdajů – rozlišuje mezi pravidelnými a jednorázovými příjmy a výdaji – pochopí nutnost vytvořit si finanční rezervu – orientuje se v rozpočtu domácnosti – objasní rozdíl mezi vyrovnaným, přebytkovým nebo schodkovým rozpočtem – posoudí možnosti, jak přebytky rodinného rozpočtu použít pro tvorbu aktiv – orientuje se na finančním trhu 	<p><u>Finance a finanční gramotnost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – základní termíny finanční gramotnosti: finanční gramotnost, peněžní gramotnost, cenová gramotnost, rozpočtová gramotnost – peníze, podoby peněz, emise peněz – platební styk – zásady bezpečného platebního styku – rozpočet osobních příjmů a výdajů – tvorba rezervy – pozitivní, vyrovnaný a negativní rozpočet, dosažení přebytkového rozpočtu – aktiva a pasiva – finanční instituce a finanční produkty 	<ul style="list-style-type: none"> ČJ – formulář, žádost Z – ekonomika ČR M – statistika Psy – sebehodnocení, sebedůvěra, motivace, vůle Ekonomie – investice OSV – seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů

<p>– reflektuje význam práce pro psychické zdraví člověka – kriticky posoudí své zdravotní, osobnostní a kvalifikační předpoklady pro volbu dalšího studia a profesní orientace</p>	<p>– vyhotoví potřebnou dokumentaci pro přijímací řízení k dalšímu studiu i ve zvolené profesi – vhodně prezentuje vlastní osobu a práci, vhodně vystupuje při přijímacím pohovoru nebo konkurzu</p>	<p><u>Profesní volba</u> – seberealizace, hodnocení vlastních schopností – vzdělávání a příprava na volbu profese (profesní a vzdělávací nabídka) – přijímací pohovor a výběrové řízení – pracovní úspěšnost a kariérní růst – dobrovolnictví jako příležitost k rozvíjení pracovních zkušeností</p>	<p>ČJ – motivační dopis, životopis Filosofie – etika OSV – seberegulace, organizační dovednosti, efektivní řešení problémů, sociální komunikace, spolupráce a soutěž, asertivita jednání, empatie, hodnotová orientace</p>
<p>– posuzuje profesní a vzdělávací nabídku vztahující se k jeho profesní volbě a kariéře</p>	<p>– posoudí profesní poptávku na českém i evropském trhu práce a pružně na ni reaguje dalším vzděláváním</p>	<p><u>Mezinárodní trh práce, nabídka a poptávka po pracovních místech</u> – informační, poradenské a zprostředkovatelské služby, pracovní trh v EU – globalizace pracovního trhu, profesní mobilita, rekvalifikace, celoživotní vzdělávání</p>	<p>M – statistika Z – globalizace, demografické ukazatele OSV – komunikační schopnosti Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – ekonomický rozvoj a globalizace, vzdělávání v Evropě a ve světě, nadnárodní společnosti MV – ideologie</p>
<p>– pochopí principy měření výkonnosti národní ekonomiky</p>	<p>– dokáže na základě aktuálních mediálních informací posoudit vliv nejdůležitějších ekonomických ukazatelů (HDP, inflace, nezaměstnanost) – uvědomí si cyklické výkyvy vývoje hospodářství</p>	<p><u>Národní hospodářství a úloha státu v ekonomice</u> – hodnocení národního hospodářství, hrubý domácí produkt, hrubý národní produkt – problematika černé a šedé ekonomiky, hospodářský cyklus</p>	<p>M – statistika, procenta Z ČR – regionální odlišnosti Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – jsme Evropané MV – informace z denních zpráv</p>

ZSV – 4. ročník Člověk a společnost: úvod do filosofie a religionistiky, etika Hodinová dotace – 2 hodiny týdně			
Očekávané výstupy z RVP	Školní očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p>Žák: – objasní podstatu filosofického tazání, porovná východiska filosofie, mýtu, náboženství, vědy a umění k uchopení skutečnosti a člověka</p> <p>– rozliší hlavní filosofické směry, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení základních filosofických otázek v jednotlivých etapách vývoje filosofického myšlení</p>	<p>Žák: – seznámí se s pojmy, které dosud náhodně používal a uvědomí si jejich souvislost s filosofií – objasní původ slova filosofie, definuje to, co filosofie není – rozlišuje mezi filosofií, vírou, náboženstvím a ideologií – orientuje se v základním přehledu ideologií – vysvětlí rozdíl mezi filosofií a mýtem – uvede hlavní filosofické disciplíny – objasní, proč je filosofie v totalitních režimech vždy pronásledována</p>	<p>FILOSOFIE – filosofie jako věda – vznik filosofie – základní filosofické pojmy – filosofické disciplíny – definice viry, náboženství, filosofie, ideologie – klasifikace ideologií (levicové, pravicové, nacionální, náboženské) – základní rozdíly mezi západním a východním myšlením</p>	<p>Psychologie (nauka o duši) Sociologie (chování davu a jeho reakce na jednotlivce) OSV – kladení otázek mezi subjektem a objektem, existenciální otázky (životní filosofie) EV – ekologická odpovědnost (problematika vědeckého poznání) MKV – kulturní pozadí evropského myšlení (antika) ČJ – filosofie nebo ideologie v literatuře (např. Karel Čapek, G. Orwell)</p>
<p>– seznámí se s myšlením Východu, hlavně s modelem tzv. převtělování</p>	<p>– porovná odlišnosti hinduismu, buddhismu, džinismu a neortodoxních filosofických směrů - učí se pracovat s výkladem symbolů</p>	<p>Indická filosofie – védské období, reinkarnace, hinduismus – neortodoxní indické směry: buddhismus, džinismus</p>	<p>MKV – východní kultury a jejich myšlení Politologie, právo – trpný odpor (M. Gándhí), pacifismus EV – filosofické pozadí vegetariánství, veganství</p>
<p>– vyhodnotí filosofii staré Číny a politickou filosofii současnosti</p>	<p>– objasní, v čem přestává být tato filosofie filosofií a stává se náboženstvím – porovná princip tao s jinými – objevuje podstatu v Evropě známé symboliky jin a jang – vysvětlí, v čem se liší filosofie řecká od filosofie Východu – v čem přestává být tato filosofie filosofií a přebírá statut etiky</p>	<p>Čínská filosofie – taoismus, princip jang-jin, čínská dialektika – konfucianismus, teorie společnosti, autority, konfuciánská etika – ideologické zneužití filosofie čínskými autoritativními režimy – maoismus</p>	<p>VMEGS – ideologie východních autoritativních režimů</p> <p>MKV – čínská lidová náboženství s filosofickými východisky</p> <p>MV – písemné a rétorické způsoby argumentace, řeč symbolů</p>

<p>– seznamuje se s modelováním světa podle teorií o prvních praprinncipech (voda, vzduch, oheň, země)</p>	<p>– definuje, nakolik se antičtí filosofové přiblížili realitě či soudobým výsledkům našeho bádání – uvažuje o možnostech rozumu a smyslu – poznává myšlenkové systémy uvažující o řádu světa, pohybu, harmonii apod.</p>	<p>Antická filosofie Před Sokratovská (přírodní) – Miletští filosofové, pojetí arché – Pythagorás – Elejští myslitelé – Herakleitos, řecká dialektika</p>	<p>Fy, Ch – úvahy o skupenství látek M – číslo jako praprinzip, desetinná soustava, harmonické poměry Fy/M – neoddělitelnost prostoru a času (logické aporie)</p>
<p>– objevuje první molekulární modelování světa</p>	<p>– učí se utvářet první teorie na základě tzv. učení o atomech – definuje soudobé poznatky o atomech – přemýšlí o využitelnosti, pozitivních i negativních atomové energie</p>	<p>Atomisté Empedoklés – sfairos, živly Démokritos – atomy a jejich první klasifikace</p>	
<p>– uvědomí si nebezpečí filosofie pro jakýkoliv uzavřený systém</p> <p>– seznamuje se poprvé s filosofií nikoli jako s abstraktní vědou, nýbrž s filosofií, která je zrcadlem odpovědnosti člověka</p> <p>– seznamuje se se západní antickou filosofií</p>	<p>– rozpozná problém relativizace nebo účelového přizpůsobení pravdy – rozlišuje mezi subjektem a objektem – zná hodnotu otevřeného dialogu – rozlišuje mezi demokracií a aristokracií – vnímá idealismus jako možnost výkladu či nahlížení světa – rozlišuje filosofické a psychologické chápání duše – kritizuje politické úvahy o sofokracii a spotřebním komunismu – aktualizuje politické úvahy se systémy moderní doby – chápe význam systematického myšlení – pozná východiska základních metafyzických úvah – uvažuje o ctnostech a jejich kultivaci – rozlišuje postup indukce a dedukce – dokáže argumentovat v logických pojmech, soudech, úsudcích – aplikuje zásady systematické logiky</p>	<p>Klasická řecká filosofie Sofisté Protágorás z Abdéry – subjektivismus Gorgiás z Leontýn – noetická skepse</p> <p>Sókratés – dialogická metoda, sokratovská ironie, etika, obhajoba aristokracie, kritika společenských poměrů</p> <p>Platón – teorie idejí, idealismus, pojetí duše, etika, politické úvahy – sofokracie, spotřební komunismus (vč. zneužití teorie levicovými ideologiemi)</p> <p>Aristotelés – systém a obory díla a jejich význam, metafyzika, pojetí duše, etika (kardinální ctnosti), politika, logika (pojmy, kategorie, soudy, úsudky, metody, zákony + praktické aplikace), další význam</p>	<p>ČJ – rétorické postupy, argumentace Etika – relativizace pravdy</p> <p>D – klasické Řecko – kulturní vzestup, athénská demokracie Z – Athény, řecká polis</p> <p>OSV – antické pojetí duše, duševního a tělesného rozvoje</p> <p>VMEGS – řecké styly myšlení a politického uspořádání MV – rozlišení ideologií a jejich argumentace</p> <p>Bi – taxonomie rostlinných a živočišných druhů – rodové a druhové pojmy</p> <p>M – indukce/dedukce, logika, analytika</p> <p>ČJ – kategorizace pojmů, soudy, úsudky</p>
<p>– seznamuje se poprvé s filosofií nikoli jako s abstraktní vědou, nýbrž s filosofií, která je zrcadlem odpovědnosti člověka</p>	<p>– zhodnotí systém filosofie a systém etiky – srovnává oba systémy své doby, jejich odlišnost a směry – uvědomuje si význam etiky v životě člověka, zejména individuální morálky</p>	<p>Helénistická filosofie Kýnikové – minimalismus Epikúrejci – morálka Stoicismus – individualismus, prozřetelnost, apatie, sebepojetí</p>	<p>D – pozdní antika, helénismus OSV – sebepojetí, morální postoje Etika – individuální vs. společenská morálka Psychologie – apatie, duševní stavy</p>

	– vhodně používá pojmy „cynismus“, „moralizovat“, „prozřetelnost“, „apatie“	Novoplatonismus – logos a jeho význam	
<p>– <i>objasní podstatu náboženského chápání světa</i></p> <p>– <i>rozlišuje významné náboženské systémy, identifikuje projevy náboženské a jiné nesnášenlivosti</i></p> <p>– <i>rozezná projevy sektářského myšlení</i></p> <p>– <i>seznamuje se s radikálním, a přesto nenásilným učením o nové odpovědnosti člověka za svůj život</i></p>	<p>– orientuje se v podobě a rozložení nejvýznamnějších světových náboženství, jejich etickém obsahu, základních symbolech a vývoji</p> <p>– rozlišuje mezi společenským přínosem a extremistickými projevy náboženství</p> <p>– definuje rozdíl mezi náboženstvím a sektou</p> <p>– chápe význam základních pojmů (sekularizace, ekumenismus, fundamentalismus, atd.)</p> <p>– seznamuje se s kořeny judaismu, aby pak mohl pochopit základy křesťanství</p> <p>– studuje dobovou výlučnost křesťanství</p> <p>– charakterizuje víru v Boha v době starozákonní a novozákonní, porovnává s náboženskými systémy dnešní doby</p> <p>– rozlišuje mezi islámem a islamismem</p>	<p>ÚVOD DO RELIGIONISTIKY</p> <p>– základní pojmy a klasifikační zřetele studia náboženských systémů (sociologické, psychologické, antropologické, geografické)</p> <p>– statistický přehled a základní struktura světových náboženství: abrahámovská (judaismus, křesťanství, islám), východní, etnická/domorodá (animismus), sekulární (agnosticismus), ateismus</p> <p>judaismus – symboly, Starý zákon, východiska (Desatero), etika, současnost</p> <p>křesťanství – symboly, prameny, Nový zákon, příběh, myšlenky, etika, kulturní významy</p> <p>islám – symboly, Korán, islámské schizma, rozlišení islámu a islamismu</p>	<p>D – dějiny Židů, raného křesťanství a islámu</p> <p>Z – geografické rozložení světových náboženství</p> <p>Sociologie – obecné definice náboženství a církví, statistiky</p> <p>Psychologie – osobní a sdílené pojetí víry, psychologické přístupy k náboženství</p> <p>VMEGS – globální pozice náboženství</p> <p>MKV – tolerance k náboženským vyznáním</p>
<p>– <i>srovná teologii mezi ostatními vědami a posoudí její místo mezi nimi</i></p> <p>– <i>seznamuje se s vědeckým systémem, který vyrostl z křesťanství – teologii</i></p>	<p>– uvědomuje si úzkou souvislost středověké filosofie s teologií</p> <p>– seznámí se s nejvýznamnějšími názory středověkých myslitelů</p> <p>– posuzuje a argumentuje, zda je možné dokázat Boha (např. logickými analogiemi)</p>	<p>Středověká filosofie a teologie</p> <p>patristika, Aurelius Augustinus (pojetí času, dobra a zla, iluminace)</p> <p>Scholastika, Tomáš Akvinský (křesťanská filosofie, analogie, antropologie, systematická teologie – teologické sumy)</p>	<p>D – kultura raného středověku</p> <p>Psychologie – vnímání času v duši</p> <p>D – kultura vrcholného středověku</p> <p>OSV – možnosti systematizace abstraktních úvah</p>
<p>– <i>seznamuje se s renesančním myšlením</i></p> <p>– <i>uvědomuje si odpovědnost za svobodu bádání</i></p>	<p>– vnímá souvislosti astronomických objevů s filosofickým uvažováním</p> <p>– vysvětlí hlavní změny v novověkém uvažování o světě a vesmíru</p> <p>– vnímá význam humanismu pro vývoj novověké společnosti</p> <p>– dokáže varovat před politickým utilitarismem, zneužitím moci</p> <p>– vnímá hodnotu společenské smlouvy</p>	<p>Renesanční filosofie – přechod k novověku – filosofie přírodní (Kusánský, Paracelsus, Bacon)</p> <p>humanistická (Erasmus Rotterdamský, J.A.Komenský), společenská a politická (Machiavelli, Grotius, Hobbes), utopisté, Komenský – význam</p> <p>Reformace – základní osa: viklefisté, husité, Chelčický, Luther, Blahoslav,</p>	<p>D, VV – rysy renesanční doby</p> <p>Fy – astronomické objevy a teorie</p> <p>M – matematické modely</p> <p>Politologie – teorie moci, utilitarismus, počátky společenské smlouvy</p> <p>ČJ – Hus, Chelčický, Blahoslav (Bible kralická), Komenský</p>

	– chápe příčiny, smysl a důsledky evropské reformace	Komenský	
- chápe klíčovou pozici smyslů při vnímání okolí	– v souvislosti s psychologií je schopen doplnit vzdělání o smyslech a jejich vlivu na vnímání reality – rozliší, v čem jsou smysly klíčové při procesu vnímání	Empirismus – F. Bacon (metodologie vědy), J. Locke (tabula rasa, společenská smlouva), G. Berkeley, D. Hume (agnosticismus)	Psychologie – studium smyslových vjemů Právo – společenská smlouva, teorie státu
- chápe klíčovou pozici rozumu při vnímání okolí	– v souvislosti s psychologií je schopen docenit vzdělání o rozumu a jeho vlivu na vnímání reality – rozliší, v čem jsou smysly klíčové při procesu vnímání	Racionalismus – R. Descartes (axiomy, pochybnost, vůle k pochybnosti, teorie čistého rozumu), B. Spinoza, G. W. Leibniz	Psychologie – procesy myšlení M – axiomy, karteziánská soustava, geometrie, Descartovy optické poznatky OSV – racionalizace, schopnost a způsoby abstraktního myšlení MKV – kulturní důsledky racionalismu
– porovná lidská práva v osvícenství a dnes	– hodnotí Montesquieho přínos pro ústavní moc - doceňuje význam dělby státní moci (exekutiva, legislativa, justice) – uvědomuje si, jakou roli sehrála první encyklopedie – ukazuje rozdíl mezi osvícenstvím a moderní vědou - z Rousseauova díla vyzdvihuje teorii společenské smlouvy	Osvícenství (18. století) – Ch. L. Montesquieu: <i>O duchu zákonů</i> (dělba státní moci, odluka církve od státu, pojetí konstituční monarchie), F. M. Voltaire (eseje, deismus) Encyklopedisté (Diderot, d’Alembert) J. J. Rousseau – společenská smlouva, východiska demokracie	Právo – exekutiva, legislativa, justice Religionistika – deismus D – osvícenské objevy a vynálezy, osvícenský absolutismus, Velká francouzská revoluce ČJ – osvícenský román OSV – občanské postoje, obhajoba demokracie
– objevuje, že svět může být chápán díky zkreslení smyslů pouze jako druh představy	– učí se přemýšlet nad světem jako imaginací a zkusí vyhodnotit důsledky, které takové myšlení přináší – rozlišuje objektivní realitu od jejího subjektivního vjemu – chápe a aplikuje rozdíl mezi poznáním apriori a aposteriori – zvažuje měřítko mravního jednání – uvažuje o subjektivitě estetiky	Immanuel Kant – vrchol osvícenství, systematická filosofie, <i>Kritika čistého rozumu</i> (metafyzika, poznání apriori, fenomén, poznání aposteriori), <i>Kritika praktického rozumu</i> (kategorické imperativy a jejich aplikace), <i>Kritika soudnosti</i> (teorie estetiky)	Psychologie – vnímání, haló efekt, apriori a aposteriori soudy Etika – mravní vědomí OSV – systematizace myšlení, kultivace estetických úvah
- seznamuje se s důsledky filosofických názorů 19. Století	– získá základní přehled o filosofii romantismu a pozitivismu – jmenuje pozitiva a negativa marxismu,	Filosofické směry 19. století Romantismus – G. W. F. Hegel, J. G. Fichte, Herder	D – národní obrození, filosofie dějin ČJ – romantismus v literatuře Politologie – marxismus a ideologie na

<p>- rozeznává nebezpečí politických ideologií</p>	<p>srovná marxismus s komunistickou praxí – podrobně provede kritiku marxistické filosofie a ideologií vzniklých na jeho podkladě - chápe a argumentuje deformaci filosofie za účelem ideologické manipulace</p>	<p>Pozitivismus – A. Comte (stádia vědeckého poznání) Materialismus – L. Feuerbach, Marxismus – K. Marx, B. Engels; důsledky marxistické ideologie (leninismus, stalinismus, maoismus)</p>	<p>jeho podkladě D – důsledky variant komunistických režimů a totalit v moderní době OSV – rozlišení ideologické manipulace od filosofického obsahu</p>
<p>– objevuje rozmanitost filosofického myšlení, která vyrostla z předešlých směrů</p>	<p>– definuje vůli v životě člověka, co všechno je možné zvládnout vůlí – objasní, k čemu vedla Nietzscheho teorie „nadčlověka“ – její využití a deformaci nacistickou ideologií</p>	<p>Další filosofické směry 19. století: Iracionalismus a voluntarismus – J. S. Mill, H. Spencer, A. Schopenhauer, S. Kierkegaard, F. W. Nietzsche (nihilismus, teorie nadčlověka)</p>	<p>Psychologie – vůle a její kultivace, sebepojetí, sebeprosazení Sociologie – vůdcovský princip D – nacionalismus v 19. stol., německý nacismus a pangermanismus</p>
<p>– seznamuje se s filosofií dějin 20. století – získává nástroje k vyrovnání se s bezbřehostí moderní doby</p>	<p>– uvažuje o smyslu života – seznamuje se s pragmatismem ve filosofickém i praktickém kontextu – uvědomuje si vliv pragmatismu na dílo Karla Čapka – chápe význam pragmatické pedagogiky a moderní reformní školy - aplikuje poznatky moderní fenomenologie (chyby v apriorních soudech) - uvažuje o významu autentického života, postojů a hodnot - chápe problémy postmoderní relativizace pravdy, globalizace a „života bez překážek“ i „bez cílů“</p>	<p>Filosofické směry 20. století – filosofie života (Bergson) – pragmatismus (Dewey, James, Čapek) – fenomenologie (Husserl) – TGM – ideály humanity – filosofie života (Heidegger, Patočka – autenticita) – existencialismus – K. Jaspers, J. P. Sartre, A. Camus – postmoderna a problém relativizace pravdy, ztráty smyslu života – Foucault, Derrida, Lyotard</p>	<p>Psychologie – ukotvení v životě, hledání jeho smyslu, „vrženost“ do života a světa Sociologie – místo jedince ve společenství, činnost, prospěšnost OSV – sebepojetí, autenticita osobnosti, integrita osobnosti ČJ a literatura – moderní a postmoderní literatura VMEGS – postmoderní svět „bez hranic“, globalizace a její úskalí, odlidštění EV – environmentální krize, environmentální úzkost MKV – stírání i zachraňování kulturních odlišností</p>
<p>- seznamuje se s významnými českými mysliteli a filosofy</p>	<p>– jmenuje významné osobnosti českého filosofického myšlení, které byly respektovány i za hranicemi země – připomene dokument Charta 77 – rozliší zdravé vlastenectví od moderního nacionalismu – zhodnotí filosofický a sociologický význam TGM – objevuje Patočkův život „v pravdě“ v souvislosti s Chartou 77</p>	<p>České filosofické myšlení *Toto téma je rozloženo chronologicky v rámci předchozích kapitol: J. Hus, Petr Chelčický = reformace J. A. Komenský = pozdní humanismus TGM = filosofie 20. stol., sociologie J. Patočka = filosofie 20. stol., filosofie života, autenticita</p>	

<p>– <i>eticky a věcně správně argumentuje v dialogu a diskusi</i></p> <p>– <i>uvážlivě přistupuje k argumentům druhých lidí</i></p> <p>– <i>posuzuje lidské jednání z hlediska etických norem a svědomí jednotlivce, objasní dějinnou proměnlivost základních etických pojmů a norem</i></p>	<p>– chápe rozdíl mezi filosofií a etikou</p> <p>– posuzuje lidské jednání z hlediska lidských norem</p> <p>– rozlišuje mezi cílem a prostředky k jeho dosažení (kriticky hodnotí tvrzení „účel světi prostředky“)</p> <p>– chápe etiku západní civilizace jako syntézu antických a křesťanských ctností</p> <p>– rozpoznává osobní a společenskou rovinu mravních dilemat</p> <p>– uvažuje o etické odpovědnosti vědy za výzkum a inovace</p>	<p>ETIKA</p> <p>– definice a základní pojmy etiky</p> <p>– odlišení od etikety</p> <p>– základní odvětví etiky (normativní, deskriptivní, společenská, profesní, etika vědy)</p> <p>- etická argumentace a přehled jejích východisek (antické a křesťanské ctnosti, Kantovy imperativy)</p> <p>- mravní dilemata a jejich příklady</p> <p>- etický imperativ</p> <p>- odpovědnost moderní vědy</p>	<p>Psychologie – normy chování, konvence, konformita, non-konformita</p> <p>Právo – vymahatelnost právních norem x nevymahatelnost etických zásad</p> <p>OSV – formování morálních postojů, argumentace v kontextu společenských norem i individuálních ctností</p> <p>MV – mediální prezentace i deformace mravních norem, problematika „fake news“</p>
<p>– <i>eticky a věcně správně argumentuje v dialogu a diskusi</i></p>	<p>– vysvětlí rozdíl mezi single a základní stavební jednotkou společnosti – rodinou</p>	<p>Praktická a sociální etika – smysl života, přátelství a láska, manželství a rodina, význam sociální péče</p>	<p>Psychologie – altruismus</p> <p>Právo – právní aspekty sociální péče</p>
<p>– <i>rozlišuje odpovědnost za sebe a zároveň za druhou lidskou bytost</i></p> <p>– <i>srovnává a posuzuje svůj názor s ostatními názory, které se týkají eutanazie a potratu</i></p> <p>– <i>uvědomuje si osobní odpovědnost vůči svým blízkým nemocným</i></p> <p>– <i>posuzuje rozdíl mezi eutanazií člověka a utracením zvířete</i></p>	<p>– citlivě posuzuje problémy nakládání s lidským životem, včetně legislativy</p> <p>– uvádí typologii sebevražd, argumentuje proti sebevraždě s využitím filosofických a etických argumentů</p> <p>– zamýšlí se nad společenským vývojem aktuálních témat (trendů v jejich vnímání)</p> <p>– hledá argumenty a vyslovuje svůj názor na eutanazii, systematizuje a uvádí svá pro a proti</p> <p>– učí se argumentovat a brání se emotivním soudům</p> <p>– uvažuje o příčinách a následcích citlivých témat dle vlastního výběru</p>	<p>Bioetika – praktické otázky nakládání s lidským životem, životem zvířat a životním prostředím</p> <p>– rozbor vybraných témat z hledisek: aktuální legislativy, bioetické argumentace, obecného (statistického) společenského trendu + případného náboženského názoru: sebevražda, asistovaná sebevražda, eutanázie, interrupce (abortus), genové inženýrství, genetická modifikace potravin, dárcovství orgánů, umělá inteligence, transsexualita, populační politika, práva zvířat</p>	<p>Biologie – biologická podstata lidského života, evoluční aspekty</p> <p>Psychologie – uvědomění života, typologie sebevražd, altruismus vs. egoismus, problém post-abortivního syndromu</p> <p>Sociologie – sociologický výzkum a jeho metody</p> <p>M – statistika</p> <p>Z – socio-geografické a hospodářské souvislosti zkoumaných trendů</p>